

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 8. decembra 1893.

Politiški oddelek.

Slovanska koalicija.

Časopisi poslednje dni mnogo pišejo o slovanski koaliciji, ki se pripravlja proti sedanji vladi. Priznati jej nemški listi nečejo posebne važnosti, ali vender se čuti, da imajo nekak strah pred njo. Res bode ta koalicija štela, če jej pristopijo tudi Rusini, le nekoliko več poslancev kakor poljski ali pa konservativni klub, ali zastopala bode pa ogromni del avstrijskega prebivalstva, zastopala bode mej drugim ves rusinski in češki narod, potem vse Hrvate v naši državni polovici in polovico Slovencev, rekli bi polovico vsega prebivalstva avstrijskega, koalicijske stranke daleč toliko ne zastopajo in da imajo večino, zahvaliti se imajo jedino le umetnim volilnim redom, ki dajo zlasti veleposestvu tako neprimerno preveč zastopnikov. To da zastopa slovanska koalicija večine prebivalstva v Avstriji, jej da je velik pomen, veliko moralno silo, preko katere se še Nemci ne bodo upali idti na dnevni red.

Seveda moč te koalicije se bode mogla samo tedaj prav pokazati, ako bodo vse frakcije, katere se združijo, jedine, če bodo imele vse jeden skupen program. Ni zadosti, da nasprotujejo sedanji vladi, temveč morajo pokazati, da bi bile zmožne kaj pozitivnega storiti, ako bi jih poklicali na vlado. Nobena stranka ne sme misliti, da je le za to, da z bombastičnimi govori si išče popularnosti. Nič slabše pa ne vpliva, kakor če pristaši jedne in iste stranke o najvažnejših političnih vprašanjih imajo čisto različne nazore in to različje javno kažejo v sejah. To se je videlo žal pri Mladočehih, ki so celo glede državnega prava imeli čisto različne nazore, da si je to kardinalna točka njihovega programa. Baš ta breznačelnost je največ kriva, da se mladočeški klub ni popel do večjega vpliva. Nadejamo se pa, da so skušnje že Mladočehe kaj spametovale. Njih stališče bode pa v bodoče tudi nekoliko ložje, ker se kaže, da se doseže nekako sporazumljenje mej Staro- in Mladočehi.

Dosedaj so morali Mladočehi povsod naglašati državno pravo češko, ker drugače se jim je bilo bati, da jim Staročehi izpodbijejo zaupanje pri narodu. Sedaj se tega ne bode več treba bati in zatorej bodo tudi češko državno pravo lahko malo popustili, če bodo videli, da politični položaj ni tak, da bi se v tem oziru dalo česa doseči.

Vpraša se, če je sploh mogoč kak skupen program za slovansko koalicijo. Nekateri mislijo, da ni mogoč. Mi nismo taki pesimisti in baš pogajanja mej vodjami raznih slovanskih frakcij minoli teden so jasno pokazala, da je tak program mogoč. Seveda iskati se mora tisto, kar nas veže, ne pa tisto, kar nas razdružuje. Izid omenjenih posvetovanj je bila resolucija, da zmatrajo vsi koalicijo slovanskih strank na podlagi narodne enakopravnosti in varstva interesov avstrijskega slovanstva za potrebno in bi taka koalicija bila tudi uspešna. Ta resolucija obsega celi program.

Vsi avstrijski Slovani razen Poljakov se moramo še boriti za narodno enakopravnost v šoli in uradu, v nekaterih deželah manj, v drugih bolj. Narodna enakopravnost izvira iz naše ustave in velja zatorej za vse meševite dežele jednako. Za to pa to tudi ni zadeva kake dežele, temveč državna zadeva, ki se ima tudi kot taka rešiti v državnem zboru ne pa v deželnih zborih posamičnih kronovin. Da bi deželni zbori sklepali o narodni enakopravnosti, bi Slovani najbrž ne imeli ničesa dobrega pričakovati, ker skoro v nobenem nismo v večini. Od izvršenja narodne enakopravnosti je odvisen ves naš narodni razvoj.

Druga točka programaa bil bi potegovati se sploh za interese avstrijskega slovanstva. Veliko pomenja beseda „slovanstvo“, ne pa le češtvo, poljstvo, rusinstvo, slovenstvo itd. To je politike ne smemo delati s separatističnih stališč, temveč jedino z občnega slovanskega stališča. Samo, če se bomo dosledno tega stališča držali, moremo priti do veljave. Popustiti moramo vse, kar bi žalilo kako naše slovanske brate. Zaradi tega pa moramo obžalovati, da je dalmatinski poslanec Biankini minoli teden v državnem zboru napadal prav po nepotrebnem Srbe in jih postavljaj v nasprotje s Hrvati in trdil,

da so kulturno manj razviti, nego Hrvatje. Ta trditev je pač bila malo neumestna in tudi ne povsem osnovana. Razlika v kulturnem oziru ni tako velika, kakor je Biankini trdil, in popolnoma neosnovano je Srbe spravljati v nasprotje z evropsko kulturo. Glede splošne ljudske omike je pa marsikaj želeli pri Hrvatih in Srbih. S takimi govorji se le podpihuje sovraštvo mej obema slovanskima narodnostima, in to gotovo ne slovanstvu v korist.

Ravno tako je obžalovati, da se zadnji čas v Dalmaciji slovanske čitalnice presnavljajo v hrvatske in to največ le z nekakim demonstrativnim namenom proti Srbom. Tako demonstrativno naglašanje hrvatstva ob času, ko se snuje koalicija slov. strank ni odobravati. Ta koalicija ima še le pravi pomen, ako bode v njej lahko našel mesta vsak avstrijski Slovan, in se nikdo ne bo žalil.

Slovanom je že prirojena strast do separatizma. Nikakor se ne moremo postaviti na neko višje občeslovansko stališče, temveč vse opažamo le s svojih posebnih stališč, to pa nas ovira, da ne moremo skupno nastopiti in smo vedno razcepljeni v veliko veselje naših narodnih nasprotnikov.

Da bode skupno delovanje avstrijskih slovanskih strank mogoče, je potrebno, da nekateri slovanski narodi svoje specialne državnopravne težnje podrede skupnim slovanskim koristim. Čehi in Hrvatje ne smejo povsod naglašati le svojega državnega prava, ko se pri sedanjih razmerah to pravo zadeva ob koristi družih slovanskih narodov. S tem da za nekoliko časa popuste svoje državnopravne težnje, pač ne bodo sami na škodi, ker bodo v družih ozirih kaj več dosegli. Kaj je pa državno pravo Čehom koristilo? Druzega ne, kakor če se je ž njim nekoliko povzdignila politična zavest češkega naroda. Pa to bi se bilo najbrž doseglo tudi z narodnostno idejo. Mi Slovenci nimamo državnega prava, ali vendar naš priprosti narod politično gotovo ni manj izobražen nego hrvatski, pri katerem se velik del političnega življenja suče okrog državnega prava.

Koliko moči se je na primer na Češkem obrabilo baš v boju za državno pravo. Ko bi se te sile bile porabile v kakem drugem oziru v razvoj češkega naroda, bi danes gotovo ne bil na slabšem, nego je tako. Da se je politična borba avstrijskih Slovanov poslednjih petindvajset let ves čas vršila na trdni podlagi sedanje ustave, to je na podlagi narodne enakopravnosti, bilo bi stališče avstrijskih Slovanov vse drugačno, nego je sedaj. Državnopravni oziri so vedno ovirali skupno delovanje avstrijskih Slovanov.

Sicer je pa jako dvomljivo, če bi preustroj Avstrije na federalistični podlagi zares bil Slovanom v korist. Hrvatje imajo svojo deželno avtonomijo in ne more se reči, da bi bili srečni. Poleg tega je pa baš ta avtonomija marsikaj kriva žalostne osode družih ogerskih Slovanov, ker jih Hrvatje ne morejo podpirati. Tudi izvršenje češkega državnega prava bi morda imelo ravno tako žalostne posledice. S tem, da se Slovani ločimo tako rekoč od Dunaja, bi dosti ne pridobili. Gotovo bi to le bolj od-

tujilo avstrijske Slovane drug drugemu. Čehi nastopijo v Pragi le kot Čehi, Slovenci v Ljubljani le kot Slovenci, ali na Dunaji pa nastopimo skupno kot Slovani in to daje vso drugačno veljavo našemu nastopu.

Slovani avstrijski prišli smo do razpotja, ki bode odločilno za našo osodo. Slovanska koalicija utegne biti začetek novemu življenju avstrijskega slovanstva, utegne pa tudi biti začetek še hujših časov. Če bodo vsi slovanski narodi znali podrediti svoje separatistične težnje interesom skupnosti, nastopijo za nje boljši časi, ako pa bodo le gojili svoje separatistične težnje, se bode pa koalicija razbila in tedaj bodemo razcepljeni, brez vsake prave organizacije gotovo le v posmeh našim nasprotnikom. Zato pa odkritosrčno rečemo, da ne moremo gledati brez skrbi v bodočnost, če tudi z veseljem pozdravljamo slovansko koalicijo. Vse je odvisno od tega, če bodo možje, ki zastopajo avstrijske Slovane, tudi zares umeli veliko nalogo svojo, če se bode vsak tudi hotel pokoriti sklepom večine, ker nič ni bolj škodljivega, da vsak hoče hoditi svojo pot. Nikdar ne smemo pozabiti, da le v slogi je moč.

Izjava

slovenskih poslancev ostavših v Hohenwartovem klubu.

Zadnjič smo objavili izjavo slovenskih poslancev, ki so izstopili iz Hohenwartovega kluba, da naši čitatelji izvedo, zakaj se je razcepila naša delegacija na Dunaji. Da se pa nam ne bode očitalo pristranstvo, moramo danes objaviti izjavo poslancev, ki so ostali v Hohenwartovem klubu.

Ta izjava se glasi: „Slovenski poslanci sklenejo izstopiti iz konservativnega kluba, ako se jim od vladne strani ne da v primernem obroku, to je, vsaj do razprave notranjega, naučnega in pravosodnega ministerstva v budgetnem odseku poročstvo, za ugodno rešitev njihovih narodnih teženj, pred vsem onih, katere so bile od državnega zbora že odobrene z resolucijskimi sklepi. Vošnjak, Klun, Šuklje, Povše, Globočnik, Robič, Pfeifer.“

Iz te izjave je vidno, da so ti poslanci vladi stavili nekak ultimatum, če jim do gotovega obroka ne izpolni slovenskih teženj, da tudi izstopijo iz Hohenwartovega kluba. Prav veseli nas, da so se ti gospodje tudi postavili na noge. Želeli bi pa vendar bilo, da bi se tudi v izjavi bili malo natančneje izjavili, kaj da zahtevajo od vlade, da bi potem mogli vedeti, če jim je vlada ustregla v vsem, kar so zahtevali in v koliko je jim ustregla. To bi bili morali že storiti v lastnem interesu. Tako bode svet mislil, če vlada tega ali onega ne stori, da le zaradi tega ni storila, ker poslanci tega niso zahtevali, sluteč, da bi vlada ne privolila v njih želje, in boječ se, da bi potem bili prisiljeni izstopiti iz Hohenwartovega kluba.

Mogoče je namreč, da vlada privoli nekatere manj važne stvari, posebno če se tičejo razmer na Kranjskem in Primorskem, kjer bi nemštvo ne bilo prizadeto, s tem če se nam kaj da. Tako skoro gotovo dobimo kranjsko gimnazijo, katero je že tako rekoč bil zagotovil prejšnji